

Onderbouwing kaderbriefclaim 2019 betr. Informatieagenda

1. Inleiding

In de Kaderbrief 2019-2022 is aan Provinciale Staten verzocht om voor 2018 het budget voor de Informatieagenda te verhogen met € 2,25 miljoen en daarna vanaf 2019 structureel met een bedrag van € 2,75 miljoen per jaar.

In de vergadering van 9 juli 2018 is gevraagd om een nadere onderbouwing van deze bedragen. Door gedeputeerde Van de Hoek is deze onderbouwing toegezegd. Deze nota geeft invulling aan de toezegging.

2. Uitgangssituatie

In de Zomernota 2016 is het instellingsbesluit van de bestemmingsreserve bedrijfsvoeringreserve opgenomen. De bedrijfsvoeringreserve dient om fluctuaties in de uitgaven voor bedrijfsvoering op te vangen en investeringen te doen ter verbetering van de bedrijfsvoering in het algemeen en innovatie en I&I-ambities in het bijzonder. Bij dat laatste gaat het er vooral om als provincie een antwoord te hebben op de snel groeiende mogelijkheden en verwachtingen op het gebied van digitalisering en informatievoorziening. Om die reden is in 2016 een CIO (met een CIO-office) aangesteld met als opdracht de provincie-organisatie naar een hoger niveau van IV- en ICT-volwassenheid te brengen. Dit was onder meer nodig om invulling te geven aan de ambities zoals die o.a. waren opgenomen in het IPO-document Kompas 2020 en in het Coalitieakkoord voor Noord-Holland voor de periode 2016-2020. In de tweede helft van 2016 zijn deze ambities verder geconcretiseerd in een Concern Informatie Plan (CIP). In het CIP zijn ook de plannen en projecten opgenomen die voortkomen uit wettelijke verplichtingen en uit eisen die de Rijksoverheid stelt aan andere overheden.

In 2017 en 2018 zijn de ambities uit het CIP vertaald in concrete projecten en programma's. Er is toen ook een eerste raming gegeven voor de benodigde investeringen. Voor de periode 2017-2020 is deze toen geschat tussen de € 5,6 en € 8,9 miljoen. Er is toen geen extra structureel geld aangevraagd.

3. Trends en ontwikkelingen

De samenleving ontwikkelt zich razendsnel. Informatievoorziening en ICT zijn daarvan de grote drijvende krachten. Elke dag lezen we in de krant over nieuwe technologische mogelijkheden op het gebied van informatie-uitwisseling en -verwerking, digitalisering, data-analyse en ICT. En over de bedreigingen die daarmee samenhangen op het gebied van privacy, beveiliging en cybersecurity.

Om onze rol te kunnen blijven spelen moeten we daar als provincie in mee. Of we willen of niet. Burgers en bedrijven verwachten dat ze op een moderne manier zaken met ons kunnen doen, diensten kunnen afnemen en dat we open en transparant zijn. Als we met aannemers samenwerken in langjarige gebiedscontracten willen ze digitaal zaken met ons kunnen doen en bestanden met ons kunnen uitwisselen. Als burgers een subsidieaanvraag doen verwachten ze dat dat digitaal kan met moderne hulpmiddelen. En als we benaderd worden door projectontwikkelaars of gemeenten met bouwplannen moeten we als provincie in staat zijn om op basis van analyse van beschikbare data die plannen op waarde te kunnen schatten.

Zo zijn er vele andere voorbeelden te noemen die het belang van een investeringsagenda op het gebied van informatievoorziening en ICT onderstrepen. Ook het Kabinet c.q. de Rijksoverheid

verlangt dat van ons. Zie bijvoorbeeld recente kabinetsstandpunten zoals het rapport Maak Waar (april 2017)¹, de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (juni 2018)² en de agenda Digitale Overheid: NL DIGibeter (juli 2018)³.

In 2016 hebben we deze ontwikkelingen beschreven in het zojuist genoemde Concern Informatie Plan. Sindsdien zijn de technologische ontwikkelingen in hoog tempo doorgegaan. Te noemen zijn de snelle ontwikkelingen op het gebied van data en datatechnologie, robotisering, blockchain, maar ook het overstappen op nieuwe dienstverleningsmodellen waarbij ICT-diensten worden afgenomen “uit de cloud”.

Al deze ontwikkelingen maken dat het steeds belangrijker wordt om als organisatie een geïntegreerd I-beleid en een meer centrale regievoering te hebben. Om die reden bouwen we nieuwe ICT-oplossingen niet meer versnipperd maar “onder architectuur” en besteden we meer aandacht aan de veranderingen in processen, organisatie en werkwijzen die gepaard gaat met de invoering van nieuwe ICT-componenten. Vrijwel elke verandering in de primaire werkprocessen van de provincie gaat immers gepaard met aanpassingen in informatievoorziening en ICT. In de kaderbriefaanvraag hebben we de investeringsvoorstellen op dit terrein gebundeld in één Informatieagenda voor de provincie als geheel. In deze budgetaanvraag zijn dus zowel investeringen in onze administratieve ICT (de kantoorautomatisering) als in de primaire werkprocessen (bijvoorbeeld Dynamisch Verkeersmanagement, efficiëntere aansturing van onze wegininspecteurs en datamanagement) opgenomen.

Daarbij wordt ook door de provincie Noord-Holland steeds meer gewerkt volgens de methode van het “agile werken”. Waar projecten voorheen werden uitgevoerd volgens strakke plannings- en formats wordt dat nu gedaan in korte cycli waarin we voortdurend inspelen op veranderingen in de praktijk. Daardoor zijn stabiele meerjarige plannings- en formats moeilijk af te geven. Om dat te ondervangen actualiseren we continue onze plannings- en formats. De provinciale opgaven zijn daarbij leidend. Maar of het nu gaat om energietransitie, verstedelijking, mobiliteit, klimaatverandering of assetmanagement, alle opgaven vereisen investeringen in informatievoorzieningen ICT.

4. Nadere onderbouwing van het aangevraagde budget

Omdat de bestaande middelen structureel niet meer voldoende zijn wordt extra budget aangevraagd om aan te kunnen blijven sluiten bij de continue ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en informatievoorziening. Het gaat hier niet om eenmalige gelden voor de uitvoering van grote, meerjarige ICT-projecten zoals de rijksoverheid die kent, maar om het creëren van een voldoende structurele financiële basis om in te kunnen blijven spelen op deze ontwikkelingen.⁴

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/04/18/rapport-van-de-studiegroep-informatiesamenleving-en-overheid-maak-waar>

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2018/06/15/kamerbrief-over-nederlandse-digitaliseringsstrategie/kamerbrief-over-nederlandse-digitaliseringsstrategie.pdf>

³ <https://www.digitaleoverheid.nl/nldigibeter/>

⁴ Op het Rijks ICT-dashboard <https://www.rijksictdashboard.nl/projecten> staan dd juli 2018 101 grote (> 5 miljoen) of risicovolle ICT-projecten genoemd

Gevraagd is om een nadere onderbouwing van het aangevraagde budget voor de Informatieagenda. Zoals al gezegd is deze onderbouwing niet “in beton gegoten”. Hoe verder weg in de tijd, hoe onzekerder de raming.

De onderbouwing van het bij de kadernota aangevraagde bedrag is als volgt.

	Thema's Informatieagenda	Raming 2018-2022				
		2018	2019	2020	2021	2022
1.	Cybersecurity objecten	490.611	273.040	173.040	173.040	173.040
2.	Efficiëntere aansturingweginspecteurs	504.750	68.000	68.000	68.000	
3.	Pro-BIM	300.000	300.000	300.000		
4.	Verkennen samenwerking rond data	140.000	280.000	280.000	Ntb	ntb
5.	Innovatie en herijking bedrijfsvoeringsystemen	2.111.520	2.030.000	pm	Pm	pm
6.	Huis op orde en continuïteit (o.a. beveiliging, privacy, architectuur).	894.658	200.000	pm	pm	Pm
7.	Digitale dienstverlening	395.000	500.000	pm	Pm	pm
8.	Datamanagement (Samen Data Excellent) en datastrategie	825.800	895.000	100.000 + PM	100.000 + pm	Pm
9.	Het Nieuwe Technische Fundament.	1.727.760	2.659.000		pm	Pm
10.	Digitaal duurzaam informatiebeheer	750.000	3.200.000		Pm	pm
	Totaal	8.140.099	10.405.040	891.040 + pm	341.040 + pm	173.040 + pm

Het Concern Informatieplan dat nu wordt uitgevoerd loopt t/m 2020 en zal de komende jaren worden geactualiseerd. De bedragen vanaf 2020 bevatten dan ook nog veel p.m.-posten. Deze posten zullen later worden ingevuld op basis van onderzoek, businesscases en offertes van bedrijven. Zaken die vanaf 2020 o.a. gaan spelen zijn de vervanging of vernieuwing van ons huidige financiële systeem SAP en de inrichting van een data-infrastructuur. Posten zoals informatiebeveiliging, privacy, dataondersteund werken, interne digitalisering en digitalisering van de dienstverlening zullen ook na 2020 aandacht blijven vragen.

De gedetailleerde onderbouwing van de aangevraagde budgetten per onderwerp is als volgt:

Ad 1. Cybersecurity objecten.

Cybersecurity tbv Dynamisch verkeersmanagement (DVM)	200.000	200.000	100.000	100.000	100.000
Renovatie hard- en software Abdijtunnel	190.611	23.040	23.040	23.040	23.040
Cybersecurity Bediencentrale Heerhugowaard	100.000	50.000	50.000	50.000	50.000

- Dynamisch Verkeersmanagement (DVM). De cybersecurity voor de ketens van het DVM dient op het gewenste niveau te worden gebracht en gehouden. Hiertoe is een 5 stappenplan Cybersecurity opgesteld. Uitvoering van dit 5 stappenplan vergt inhuur van externe deskundigheid en inzet van aanvullende beveiligingsmaatregelen in zowel de Verkeerscentrale Hoofddorp als in de wegkantsystemen (met name VRI's en camera's). Daarnaast dient jaarlijks

een Cybersecurity toets te worden uitgevoerd om te voldoen aan de wettelijke en provinciale richtlijnen.

- **Abdij Tunnel (AT).** In het kader van de renovatie Abdijtunnel heeft Engie de software en hardware geleverd. Zij hebben een Cybersecurityplan geschreven. Na controle door een onafhankelijke deskundige is gebleken dat er op het gebied van cybersecurity diverse verbetermaatregelen noodzakelijk zijn om te zorgen dat de provincie voldoet aan alle relevante eisen op het gebied van Informatieveiligheid. Hiertoe zijn de proceseisen, systeemeisen en beheersdoelen op het gebied van cybersecurity voor de Abdijtunnel verscherpt.
- **Bediencentrale Heerhugowaard.** Bij het inrichten van de bediencentrale in Heerhugowaard wordt rekening gehouden met cybersecurity eisen. Deze kosten zijn al opgenomen in het project 24-uurs bediening, dus hier is geen budget voor nodig. De extra kosten die gemaakt worden houden verband met de koppeling van de bediencentrale aan het SOC (security operations center) van Rijkswaterstaat. Door koppeling aan dit SOC worden de bediencentrale en de kunstwerken van de Provincie Noord-Holland actief gecontroleerd op cybersecurity aanvallen. Zodra een aanval gedetecteerd wordt, worden afgesproken maatregelen in gang gezet om de schade te beperken en de aanval tegen te houden. De provincie heeft geen eigen SOC, vandaar de samenwerking met Rijkswaterstaat. Het koppelen van de bediencentrale aan het SOC van Rijkswaterstaat vergt een investering van €100 K, daarna is structureel € 50K nodig om de verbindingen te bewaken.

Ad 2. Efficiënte aansturing wegininspecteurs

In het beleidskader Verkeersmanagement (vastgesteld door PS op 2 juni 2014) is afgesproken dat de gemiddelde afhandelingsduur bij incidenten verminderd wordt met 10%. Onderdeel van het behalen van deze doelstelling is het efficiënter inzetten van de wegininspecteurs. Om dit te bereiken wordt een softwaretoepassing gemaakt die tot doel heeft om efficiëncyslagen te maken bij de verkeerscentrales in Hoofddorp en van Rijkswaterstaat, bij de wegininspecteurs en in de informatievoorziening naar de weggebruikers (via het navigatiesysteem).

Ad 3. Pro-BIM

De provincie werkt aan de invoering van de zgn. BIM (Building Information Modelling)-standaarden in de bouw. Doordat er steeds meer in ketens wordt samengewerkt en we als provincie steeds meer de rol van regisseur aannemen, moeten we kunnen monitoren of ons areaal blijft voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Deze monitoring vindt plaats op basis van data. En deze data wisselen we uit met de zogenaamde BIM-standaarden. Hierdoor wordt het assetmanagement effectiever en efficiënter uitgevoerd, doordat o.a. faalkosten worden gereduceerd door betere data-uitwisseling. Hiermee bereiden we ons als provincie ook voor op bredere ontwikkelingen zoals de Omgevingswet die straks volledig digitaal en op geogerelateerde gegevens zal moeten functioneren.

Ad 4. Verkennen samenwerking rond data

3D-printing, 4D-printing, kunstmatige intelligentie, machine learning, deep learning, robotisering, internet of things, big data. Zo maar wat voorbeelden van technologieën en hun verschijningsvormen die steeds nadrukkelijker de kop opsteken. Ze hebben allemaal te maken met data. Data is tegenwoordig overal om ons heen. Kort en goed: er is voldoende reden voor de Provincie Noord-Holland om zich in deze nieuwe wereld te positioneren.

Gedeputeerde Staten hebben daarom aan de ambtelijke organisatie gevraagd om te komen tot een datastrategie. Die wordt op dit moment voorbereid. Deze post betreft het aanstellen van drie strategische data-adviseurs die per regio moeten gaan verkennen welke samenwerking op datavlak

met andere partijen (mede-overheden, bedrijven, kennisinstellingen) essentieel is om invulling te kunnen geven aan onze maatschappelijke opgaven (bijv. energietransitie, omgevingskwaliteit). Hiermee geven we opvolging aan de oproep die is gedaan door mede-overheden, bedrijven en kennisinstellingen tijdens het symposium 'Samen Noord-Holland over technologie en data' (1 februari j.l.) om als provincie een stevige rol te vervullen op het vlak van datasamenwerking.

Ad 5. Modernisering bedrijfsvoeringsystemen

Bij Modernisering bedrijfsvoeringsystemen gaat het om zaken die voortkomen uit de ambitie om intern volledig digitaal te werken, met als doel een efficiënte en effectieve uitvoering van de eigen werkprocessen. Als startpunt wordt aangesloten bij de op dit moment lopende projecten. Het gaat daarbij o.a. om het verbeteren van documentkwaliteit en -beheer, verbetering van de (digitale) archivering, financiële informatievoorziening, herinrichting van het zgn. Customer Relation Management-systeem en verbetering van het gebruikersgemak van onze administratieve systemen (SAP, Verseon etc).

Ad 6. Huis op Orde en continuïteit

Onder het thema Huis op orde wordt verstaan alle aanpassingen die nodig zijn om de ICT-infrastructuur van de provincie Noord-Holland op het peil te brengen dat nodig is om invulling te geven aan wettelijke verplichtingen en aan inhoudelijke eisen die de komende jaren aan ons gesteld worden. Daarbij gaat het o.a. om sterk toenemende wettelijke eisen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (o.a. de Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG), om overheidsbrede eisen op het gebied van standaardisatie van systemen, om informatie-uitwisseling en ter beschikking stellen van informatie en data (open data) maar ook om door de accountant gesignaleerde verbeterpunten in sommige van onze administratieve systemen.

Op dit punt is ten opzichte van eerdere inschattingen uit 2016-2017 (tussen 750.000 en 900.000 voor de periode 2017-2020) een hogere investering nodig dan toen werd gedacht. Die investering zit met name in de zwaardere eisen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (o.a. de toegangsbeveiliging van onze systemen), uitbreiding van de formatie met een vanwege de AVG vereiste Functionaris Gegevensbescherming, inrichten van het zgn. Enterprise Service Management en kennisopbouw op het gebied van het werken met nieuwe sourcingmodellen (het afnemen van diensten uit "de cloud").

Ad 7. Digitale dienstverlening

Burgers en bedrijven vragen van ons dat we in onze dienstverlening mee gaan met de tijd. Het betreft hier zaken zoals samenwerking en data-uitwisseling via het internet, het aanvragen van subsidies en andere diensten op een digitale wijze, het beschikbaar stellen van open data/open informatie in het kader van transparantie van het bestuur maar ook ter versterking van onze regionale economie, digitaal stemmen en burgerparticipatie, veilige gegevensuitwisseling met externe partijen en ICT-aanpassingen t.b.v. de implementatie van de Omgevingswet. Eerdere

schattingen gingen uit van ca. € 1.000.000 tot 1.750.000 voor de periode 2017-2020. Het betreft hier structurele uitgaven voor het up to date houden van onze digitale dienstverlening.

Ad 8. Datastrategie en datamanagement

Onder deze post valt o.a. het opstellen van een datastrategie voor de provincie (rol, ambitie) en de deelname in samenwerkingsverbanden met onze omgeving (ketenpartners, andere gemeenten) in de komende jaren. Hiervoor is 170.000 geraamd in 2018 en 100.000 in de jaren 2019 t/m 2021.

Voor datamanagement en de ontwikkeling van GIS/Geo-informatie is eerder tussen 500.000 en 750.000 geraamd voor de periode 2017-2020. Er is een zgn. datalab ingericht waarmee de provincie experimenteert met datagestuurde werken. Daarvoor is in de lopende begroting 250.000 per jaar gereserveerd. Na besluitvorming over de datastrategie van de provincie kunnen verdere investeringen worden geraamd die nodig zijn voor de uitvoering ervan. Naar verwachting zullen de benodigde investeringen hoger worden vanaf 2019. Dit betreft onder andere investeringen ter versterking van de datasamenwerking met andere partijen zoals het CBS, RIVM, GGD's, gemeenten, maar ook investeringen die we zelf als provincie moeten doen om zeker te kunnen zijn van de kwaliteit, het eigenaarschap en de juridische houdbaarheid van de data waarop we ons beleid baseren. Verder gaat het om het plaatsen van sensors en andere meetsystemen ter verkrijging van data voor onderhoud en beheer, het opbouwen van kennis en competenties op dit gebied, het inrichten van databases, beveiliging en kwaliteitsbewaking, etc.

Ad 9. Het Nieuwe Technische Fundament

Hierbij gaat het om de aanpassingen die nodig zijn om de ICT-werkplekomgeving van de provincie aan te laten sluiten bij de online maatschappij die inmiddels om ons heen ontstaan is en die zich zeer snel verder ontwikkelt. Het gaat in feite om het afbreken van ons huidige "digitale kasteel" en het daarvoor in de plaats krijgen van een open werkomgeving waarbij het, binnen een goed beveiligde systeemomgeving (identificatie en autorisatie), mogelijk is om op elke plek, met elk device overal en op elk moment te kunnen werken.

In 2016 is ingeschat dat hiervoor tussen de 1 miljoen en 1,750 miljoen nodig zou zijn in 2017-2021. Dit project loopt. De investering t/m 2021 betreffen onder meer het opzetten van een autorisatieplatform en het inrichten van een nieuw op de toekomst gericht identity en accessmanagement (beveiliging), het opzetten van een cloudkoppelplatform, het vernieuwen van de ICT-werkplek zodat die blijft voldoen aan de wensen en eisen van moderne gebruikers, om het ontwikkelen van samenwerkings- en andere functionaliteit in onze werkomgeving en om voorzieningen voor beheer en beveiliging van mobiele apparaten.

Ad 10. Duurzaam digitaal informatiebeheer

Dit betreft het programma Optimaal Digitaal wat o.a. voorziet in de vernieuwing en vervanging van het document management systeem en workflowmanagementsysteem, het optimaliseren van het

digitaal werken binnen de provincie en met externe partners, het doorvoeren van vernieuwingen op het gebied van digitale archivering in onze informatiesystemen (e-depot) en het doorvoeren van aanpassingen in ons beleid en onze systemen die nodig zijn gelet op de meest recente rapportage van de archiefinspecteur. Daarnaast omvat deze post het digitaliseren en verbeteren van het bestuurlijke besluitvormingsproces. Het betreft hier de interne digitalisering van onze organisatie, maar daarmee is het in feite de backbone van onze digitale output.

5. Dekking

De beschikbare middelen voor de informatieagenda bedragen in 2018 € 6.019.959 (incidenteel en structureel samen). Vanaf 2019 bestaat het budgettaire kader uit het jaarlijkse O&I-budget van € 851.700 + het restant van de reserve bedrijfsvoering. In feite betekent dit dat er jaarlijks structureel slechts € 851.700 beschikbaar is om de toekomstige uitgaven op het gebied van data en informatievoorziening te dekken. Het instellen van de Bedrijfsvoeringreserve biedt wel enig soelaas, maar is incidenteel geld en bovendien niet alleen bestemd voor ICT-investeringen, maar ook voor investeringen op andere bedrijfsvoeringsterreinen, zoals bijvoorbeeld onze gebouwen. Feitelijk is er dus slechts 8 ½ ton structureel beschikbaar voor toekomstige investeringen op het gebied van informatievoorziening, data en ICT.

Zoals hierboven beschreven vragen de vele ontwikkelingen op dit gebied structureel hogere investeringen dan de nu beschikbare budgetten. Omdat onze organisatie onmogelijk alle ontwikkelingen tegelijk kan bijbenen en omdat we ook niet alles vooraf kunnen inschatten en voorzien, vragen we geen volledige dekking. Met de aangevraagde extra middelen uit de Kaderbrief komt het totaal beschikbare budget op € 8.269.959 voor 2018 (incidenteel en structureel samen) en vanaf 2019 op ruim € 3,6 miljoen structureel. Daarmee leggen we een basis voor de noodzakelijke investeringen in de toekomst.